

הסברים לפרק מילולית 3

התשובות הנכונות:

15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
1	3	4	1	4	3	1	2	2	4	4	4	4	3	4

30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16
1	1	1	3	1	4	4	2	3	3	4	3	1	1	4

מילים וביטויים

1. התשובה הנכונה היא : (4).
פירוש המילה 'מבוסס' הוא : שיכור במקצת.
2. התשובה הנכונה היא : (3).
'איפול' הוא איסור לדווח על מאורע מסוים.
3. התשובה הנכונה היא : (4).
פירוש הביטוי 'התגלעו חילוקי דעות' הוא : התפרצו חילוקי דעות.
4. התשובה הנכונה היא : (4).
פירוש הביטוי 'בצר לו' הוא : בגלל שהיה במצוקה.

אנלוגיות

5. התשובה הנכונה היא : (4).
היחס בין המילים : "מושעה פירושו מסולק באופן זמני".
בדיקת התשובות :
תשובה (1) : האם מתאמצ פירושו מזיע באופן זמני? לא.
(אין כאן עניין של זמניות. ייתכן שמי שמתאמצ מזיע כתוצאה מכך)
תשובה (2) : האם מתבשר פירושו מודיע באופן זמני? לא.
(מי שמתבשר הוא מי שמישהו אחר מודיע לו בשורה מסוימת)
תשובה (3) : האם מתעקש פירושו מוותר באופן זמני? לא.
(מי שמתעקש דווקא לא מוותר)
תשובה (4) : האם מתאכסן פירושו מתגורר באופן זמני? כן.

6. התשובה הנכונה היא : (4).

היחס בין המילים : "רכס הוא שרשרת של הרים".

בדיקת התשובות :

תשובה (1) : האם מרבח רגליים הוא שרשרת של רגליים? לא.

(למרבח רגליים יש, בין היתר, הרבה רגליים)

תשובה (2) : האם כוורת היא שרשרת של דבורים? לא.

(הדבורים מתגוררות בכוורת)

תשובה (3) : האם עתיק הוא שרשרת של שנים? לא.

(דבר עתיק הוא דבר שקיים כבר הרבה שנים)

תשובה (4) : האם עמוד שדרה הוא שרשרת של חוליות? כן.

7. התשובה הנכונה היא : (2).

היחס בין המילים : "שיטוט הוא הליכה ללא מטרה".

בדיקת התשובות :

תשובה (1) : האם היסוס הוא הכרעה ללא מטרה? לא.

(היסוס הוא קושי להגיע להכרעה)

תשובה (2) : האם שרבוט הוא ציור ללא מטרה? כן.

(שרבוט הוא ציור של קווים סתמיים ללא משמעות מוגדרת)

תשובה (3) : האם נצנוץ הוא הארה ללא מטרה? לא.

(נצנוץ הוא אור הנדלק ונכבה חליפות)

תשובה (4) : האם ציתות הוא ריגול ללא מטרה? לא.

(ציתות הוא פעולה שנעשית למטרת ריגול)

8. התשובה הנכונה היא : (2).

היחס בין המילים : "מי שחש מוסר כליות חש חרטה".

בדיקת התשובות :

תשובה (1) : האם מי שחש מגינת לב חש שמחה? לא.

(מי שחש מגינת לב חש צער)

תשובה (2) : האם מי שחש פיק ברכיים חש פחד? כן.

תשובה (3) : האם מי שחש מפח נפש חש תקווה? לא.

(מי שחש מפח נפש חש אכזבה)

תשובה (4) : האם מי שחש חרון אף חש קנטור? לא.

(מי שחש חרון אף חש כעס – ייתכן שבעקבות קנטור)

9. התשובה הנכונה היא : (1).

היחס בין המילים : " אחת הצורות לתעד משהו היא צילום ".

בדיקת התשובות :

(בבדיקת התשובות נשמור על הסדר – נתחיל מהמילה השמאלית) :

תשובה (1) : האם אחת הצורות לשמר משהו היא כבישה? כן.

(למשל, מלפפונים חמוצים)

תשובה (2) : האם אחת הצורות להלחין משהו היא נגינה? לא.

(להלחין פירושו ליצור מנגינה שאותה אפשר להציג על-ידי נגינה)

תשובה (3) : האם אחת הצורות לסדוק משהו היא שבירה? לא.

(משהו שביצעו בו שבירה הוא שבור, לא סדוק)

תשובה (4) : האם אחת הצורות לקצור משהו היא זריעה? לא.

(לקצור היא פעולה שנעשית על מה שנוצר מהזריעה)

10. התשובה הנכונה היא : (3).

היחס בין המילים : " דבר חרישי הוא דבר שקשה לשמוע אותו ".

בדיקת התשובות :

תשובה (1) : האם דבר רעיל הוא דבר שקשה לאכול אותו? לא.

(אין כאן עניין של קושי. דבר רעיל הוא דבר שלא כדאי לאכול אותו)

תשובה (2) : האם אדם מגושם הוא אדם שקשה לנוע אותו? לא.

(האדם המגושם הוא זה שקשה לו לנוע בעצמו)

תשובה (3) : האם אדם פיקח הוא אדם שקשה לרמות אותו? כן.

תשובה (4) : האם דבר צפוי הוא דבר שקשה להפתיע אותו? לא.

(הדבר הצפוי הוא זה שאינו מפתיע)

החלפת אותיות

11. התשובה הנכונה היא : (4).

השלשה המתאימה היא א.מ.נ.

12. התשובה הנכונה היא : (1).

השלשה המתאימה היא צ.ר.פ.

השלשה ג.ל.ל. מתאימה רק לתשובות (1) ו-(2).

13. התשובה הנכונה היא : (4).

השלשה המתאימה היא צ.ב.ע.

השלשה מ.ת.נ. מתאימה רק לתשובות (2) ו-(4).

14. התשובה הנכונה היא : (3).

השלשה המתאימה היא ש.ל.ש.

השלשה ש.ל.מ. מתאימה רק לתשובות (2) ו-(3).

השלמת משפטים

15. התשובה הנכונה היא : (1).

שמוליק החליט לפרוש ממשרתו בתיאטרון "הקרקס", אף שהרגיש כי עדיין לא מיצה את התחומים האמנותיים שבהם עוסק תיאטרון זה (כלומר, למרות שלא מיצה את "הקרקס", הוא החליט לפרוש ממנו), וזאת משום שקיבל מתיאטרון "שוליים" הצעת עבודה אטרקטיבית יותר מבחינה כלכלית (כלומר, הוא פרש מ"הקרקס" כיוון ש"שוליים" הציעו לו יותר כסף).

16. התשובה הנכונה היא : (4).

(הערה : פירוש הביטוי "לא מניה ולא מקצתיה" הוא : אין זה נכון אפילו בחלקו!)

"לא מניה ולא מקצתיה!" טען עורך דינו של אמנון. אין שמץ של אמת בטענתכם כי מרשי ניסה לשחד אמש את הגזבר (כלומר, הטענה שאמנון שיחד את הגזבר אינה נכונה כלל). תרה מזאת, הוא אינו מודה כי פגש בו אתמול.

17. התשובה הנכונה היא : (1).

שאול מנוסה מאוד בפתרון בעיות בתחום המחשוב, אך עובדה זו לא סייעה לו כשניסה את כוחו בפתרון בעיית המחשב הסבוכה שהציגו לפניו בעת האחרונה (כלומר, שאול מנוסה, אך זה לא עזר לו לפתור את הבעיה). אדרבה (= להפך), מכיוון שפיתח במרוצת השנים אסטרטגיה שיטתית לפתרון בעיות מחשב, הוא התקשה להיחלץ מדפוסי חשיבה קודמים ולמצוא את הפתרון היצירתי שהיה נחוץ במקרה זה (כלומר, בשל השיטתיות שפיתח, הוא לא הצליח להיות יצירתי, ולכן נכשל).

18. התשובה הנכונה היא : (1).

מומחים למוזיקה אתנית אינם מתקשים להבחין, על סמך האזנה לגרסה העברית, כי השיר "לקט הבוטנים" הוא אינדונזי במקורו (כלומר, מומחים מבחינים בקלות בכך שהשיר אינדונזי במקורו), וזאת אף-על-פי שהלחן של השיר אינו מושתת על מוטיבים מוזיקליים אינדונזיים אלא על מוטיבים הנפוצים גם בפזמונים עבריים מקוריים (למרות שהמוטיבים בלחן אינם בהכרח אינדונזיים).

19. התשובה הנכונה היא : (3).

שביתת נהגי המשאיות הבוקר הפתיעה את שר התחבורה (כלומר, **השביתה הפתיעה**), שכן אמש, לאחר משא ומתן ממושך שבסיומו הכריז שלא יענה לתביעותיהם, הצהירו הנהגים באוזניו כי חרף אכזבתם מתוצאות המשא ומתן, אין בכוונתם לפתוח בשביתה (כלומר, **הנהגים הצהירו כי למרות אכזבתם מכך שלא נענים לתביעותיהם, הם לא ישתנו, ולכן השביתה הפתיעה**).

היגיון

20. התשובה הנכונה היא : (4).

נתונים :

כל הכיסאות האדומים אינם נוחים.

כל הכיסאות העשויים עץ הם בעלי פחות מארבע רגליים.

כל הכסאות בעלי שלוש רגליים הם אדומים.

אנו מתבקשים למצוא בתשובות את הכיסא שקיומו אינו אפשרי. עבור כל תשובה, נבדוק מה אנו יודעים על הכיסא שמוצג בה. אנו מחפשים תשובה שתיצור סתירה.

תשובה (1) : התשובה מציגה כיסא בעל רגל אחת שאינו נוח. מהנתון הראשון ניתן ללמוד על כסאות נוחים. לא ניתן ללמוד דבר על כיסאות שאינם נוחים. מהרוורס של הנתון השני ניתן ללמוד על כיסאות שיש להם ארבע רגליים או יותר. לא ניתן ללמוד דבר על כיסא בעל רגל אחת. גם מהנתון השלישי לא ניתן ללמוד דבר על כיסא בעל רגל אחת. לא ניתן ללמוד דבר על הכיסא המוצג בתשובה, ולכן אין כאן סתירה. תשובה זו נפסלת.

תשובה (2) : התשובה מציגה כיסא בעל שלוש רגליים שהוא נוח. מהנתון השלישי ניתן ללמוד על כיסאות בעלי שלוש רגליים שהם אדומים. מהנתון הראשון ניתן ללמוד כי כיסא אדום אינו נוח. מכך נובע שאם כיסא הוא בעל שלוש רגליים, הוא אינו נוח. לפיכך, הכיסא שבתשובה הוא גם נוח וגם לא נוח בעת ובעונה אחת. הדבר אינו אפשרי, ולכן זו התשובה הנכונה.

21. התשובה הנכונה היא : (3).

ראשית, נבין את המשל של דוד : מי שמצליח ללכת על קרש על הרצפה, יכול לעשות זאת גם כשהקרש מונח בין שני בניינים גבוהים. מכאן משתמע כי לדעתו של דוד, אם מישוה מצליח בפעולה כלשהי בתנאים קלים (על הרצפה), הרי שכל הנראה יצליח באותה פעולה, גם בתנאים קשים יותר (באוויר).

מבין התשובות, רק בתשובה (3) מתואר מצב שדוד היה יכול להתייחס אליו : שלמה מפחד לשיר בתנאים קשים (בנוכחות קהל), אף שהוא מיטיב לשיר בתנאים קלים (במקלחת).

22. התשובה הנכונה היא : (3).

בטענה א' נאמר כי טלי מוכנה לראות כל סרט מתח ומטענה ב' נובע כי טלי אינה מוכנה לראות סרטי מתח מסוימים (את אלו של הבמאי מיגל). בין שתי הטענות יש סתירה.

23. התשובה הנכונה היא : (2).

בסקר נמצא כי באוטובוסים נוסעים יותר צעירים ממבוגרים. מכאן הסיק אורי, כי פחות צעירים מחזיקים בכלי רכב פרטי, בשל העלות הגבוהה של אחזקתו.

אנו נשאלים איזו טענה אינה מחלישה את מסקנתו. כלומר, יש שלוש תשובות ובהן טענה מחלישה ממש, ותשובה אחת שבה טענה שאינה מחלישה. נבדוק את התשובות :

תשובה (1) : אם אחוז הצעירים באוכלוסייה גבוה מאחוז המבוגרים, הרי שזהו הסבר אחר לכך שיש יותר צעירים באוטובוס : לא בגלל שיקר להחזיק רכב, אלא מפני שיש יותר צעירים באופן כללי (ולכן גם באוטובוס). הסבר חלופי זה מחליש את מסקנתו של אורי, ותשובה זו נפסלת.

תשובה (2) : העובדה שבמסעדות יוקרה סועדים יותר מבוגרים מצעירים אינה מחלישה את מסקנתו של אורי, והיא אף מחזקת אותה. היא תומכת בהשערה שמבוגרים משתתפים יותר בפעילויות יקרות (כגון ביקור במסעדות יוקרה ואחזקת רכב פרטי). זו התשובה הנכונה.

תשובה (3) : אם מקומות העבודה של הצעירים נמצאים במקום שאין בו חניה (בשונה ממקומות העבודה של המבוגרים), הרי שזהו הסבר אחר לכך שיש יותר צעירים באוטובוס : לא בגלל שיקר להחזיק רכב, אלא מפני שצעירים מעדיפים להימנע מחיפוש חניה ליד מקום עבודתם. הסבר חלופי זה מחליש את מסקנתו של אורי, ותשובה זו נפסלת.

תשובה (4) : העובדה שבקרב בעלי רישיון נהיגה יש יותר מבוגרים מצעירים, הרי שזהו הסבר אחר לכך שיש יותר צעירים באוטובוס : לא בגלל שיקר להחזיק רכב, אלא מפני שאין להרבה צעירים רישיון נהיגה. הסבר חלופי זה מחליש את מסקנתו של אורי, ותשובה זו נפסלת.

24. התשובה הנכונה היא : (4).

נתונים :

- יעל תמיד משקרת למי שנמצאות מימינה ורק להן (כלומר, לזו שמשמאלה היא חייבת לומר אמת).

- מיכל היא הימנית ביותר.

אנו נשאלים איזה משפט יעל אמרה ללימור, המאפשר לדעת בוודאות את סדר העמידה של השלוש. נבדוק תשובות.

תשובה (1) : "את עומדת מימיני". אם לימור מימינה של יעל, יעל אינה יכולה להגיד לה את המשפט הזה, כי אז המשפט אמיתי (ויעל אמורה לשקר למי שמיימינה). אם לימור משמאלה של יעל, יעל אינה יכולה להגיד לה את המשפט הזה, כי אז המשפט שקרי (ויעל אמורה לשקר רק למי שמיימינה). לפיכך, יעל כלל אינה יכולה להגיד את המשפט הזה ללימור. תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): "את עומדת משמאלתי". אם לימור מימינה של יעל, יעל יכולה להגיד לה את המשפט הזה, כי אז המשפט שקרי (ויעל אמורה לשקר למי שמיימינה). אם לימור משמאלה של יעל, יעל יכולה להגיד לה את המשפט הזה, כי אז המשפט אמיתי (ויעל אמורה לומר את האמת למי שמשמאלה). לפיכך, המשפט אינו מאפשר לדעת אם לימור מימינה של יעל או משמאלה. תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): "את השמאלית ביותר". אם לימור מימינה של יעל, יעל יכולה להגיד לה את המשפט הזה, כי אז המשפט שקרי (ויעל אמורה לשקר למי שמיימינה). אם לימור השמאלית ביותר, יעל יכולה להגיד לה את המשפט הזה, כי אז המשפט אמיתי (ויעל אמורה לומר את האמת למי שמשמאלה). לפיכך, המשפט אינו מאפשר לדעת היכן לימור ממוקמת. תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): "את הימנית ביותר". המשפט הזה שקרי בוודאות, שהרי נתון שמיכל היא הימנית ביותר. מכך שיעל שיקרה ללימור ניתן להסיק שלימור מימינה של יעל (לפי הנתון הראשון). אם כן, מיכל הימנית ביותר, לימור אמצעית ויעל השמאלית ביותר. זו התשובה הנכונה.

הבנת הנקרא

25. התשובה הנכונה היא: (4).

בשורות 3-6 נכתב כי המתנה הייתה תעלומה מפני ש: "לפי ההנחה שהייתה מקובלת על רוב החוקרים, מאמצי הזכר אצל מרבית בעלי החיים מופנים אך ורק למעשי רבייה רבים ככל האפשר ולריבוי צאצאים, ואילו במקרה זה הזכר משקיע משאב יקר ולכאורה בלתי הכרחי במעשה רבייה יחיד."

ההנחה הייתה כי מאמצי הזכר אמורים להיות מושקעים בריבוי צאצאים, והמתנה נתפסה כמשאב שאינו הכרחי לשם כך.

26. התשובה הנכונה היא: (1).

בשורות 11-12 נכתב כי לדעת טרייברס, תכליתה של ארוחת השי: "להביא לעולם צאצאים רבים ככל האפשר, שיוכלו כולם לשרוד בתנאים הסובבים אותם...". מכאן אנו למדים כי לדעתו תכלית המתנה לאפשר לצאצאים לשרוד. בשורות 12-13 נכתב: "אם הזכר יעניק לנקבה חבילת מזון שתשביח את הביצים שתטיל, השקעתו זו עשויה בהחלט לתת לצאצאיו יתרון על פני צאצאי זכרים אחרים.". מכאן אנו למדים כי לדעתו מה שיאפשר לצאצאים לשרוד הוא השבחת הביצה.

27. התשובה הנכונה היא: (3).

השערתו של בולדירב מוסברת בשורות 7-10. לדעתו, חבילת המזון נועדה למנוע מהנקבה לאכול את הספרמטופור (שקיק תאי הזרע), ולהספיק לסיים את העברת הזרע. לפיכך, השערתו היא שהמתנה משפרת את סיכויי ההפריה. השערתו של טרייברס מוסברת בשורות 10-14. לדעתו חבילת המזון נועדה לתת יתרון לצאצאים.

28. התשובה הנכונה היא : (1).

השערתו של בולדירב היא כי חבילת המזון נועדה למנוע מהנקבה לאכול את הספרמטופור החשוף. עלינו לחפש בתשובות אב קדמון של משפחת החגבים והצרצרים, אשר בה עוסק בולדירב, ולבדוק איזה מביניהם מצביע על כך, שחבילת המזון לא נועדה למנוע מן הנקבה לאכול את הספרמטופור. כבר כאן ניתן לפסול את תשובות (3) ו-(4), שעוסקות בחרקים באופן כללי, ואינן עוסקות בחגבים ובצרצרים, שאותם חקר בולדירב. מן הנאמר בפסקה אנו מבינים, כי אם במינים **שונים** של חגבים ושל צרצרים קיימת התכונה של נתינת מתנה לנקבה, הרי שתכונה זו הופיעה גם אצל אב קדום המשותף לכל המינים האלה.

לפי תשובה (1), האב הקדום נתן מתנה לנקבה למרות שהספרמטופור שלו היה **טמון בתוך הגוף** ולא היה חשש שהנקבה תאכל אותו. הדבר מחליש את השערתו של בולדירב משום שלאב קדמון זה הייתה לבטח סיבה אחרת לנתינת המתנה מזו ששיער בולדירב. סיבה זאת נשתמרה כנראה במרוצת הדורות, ללא קשר בשינויים במיקום הספרמטופור. זו התשובה הנכונה.

29. התשובה הנכונה היא : (1).

נתבונן בממצאי המחקר, החל בשורה 23: "מספר הביצים שהנקבה מטילה עומד ביחס ישר לכמות המזון שהזכר מביא עמו, וכך גם גודלן של הביצים...". כלומר, ככל שגדלה כמות המזון שהזכר מביא, כך גדל מספר הביצים וככל שגדלה כמות המזון שהזכר מביא, כך גדל גודל הביצים.

30. התשובה הנכונה היא : (1).

שתי ההשערות מסבירות את אותה תופעה: נתינת ה"מתנה" לנקבה. ההשערות הן: ההשערה של בולדירב, לפיה הזכר נותן את המתנה כדי להבטיח את תהליך העברת הזרע לנקבה; וההשערה של טרייברס, לפיה הזכר נותן את המתנה כדי להגדיל את מספר הצאצאים שלו ואת סיכויי הישרדותם.

לפי הפסקה האחרונה, ההשערות משלימות זו את זו, משום שהשערתו של בולדירב מסבירה מדוע החל להתפתח מנהג נתינת המתנה, ואילו השערתו של טרייברס מסבירה שלמנהג זה תועלת נוספת, ש"התבררה" עם השנים לחגבים, התועלת שבהגדלת כמות הצאצאים ובריאותם. ההבנה שההשערות משלימות הגיעה כשהתברר שבאוסטרליה יש חגבים שנותנים לנקבה מזון רב יותר ממה שדרוש כדי להשלים את הרבייה. בנוסף להבטחת תהליך העברת הזרע, הזכר גם דואג לצאצאיו.